

Oslo, 06.02.2024

Deres ref: 24/109

NOAS' hørings svar – Forslag til endringer i barnetrykkløven

Det vises til Barne- og familiedepartementets høringsbrev av 12.01.2024.

Kort høringsfrist

NOAS vil innledningsvis bemerke at vi er kritiske til den korte fristen for å avgi høringsuttalelse til dette forslaget. Fristen er i strid med utredningsinstruksen pkt. 3-3, hvor det slås fast at høringsfristen for et forslag om lovendring skal *«normalt være tre måneder, og ikke mindre enn seks uker»*. I dette tilfellet er fristen kun tre og en halv uke. Departementet forklarer den korte fristen med at regjeringen har lagt til grunn at endringene skal gjennomføres våren 2024, og derfor besluttet at frister til offentlig høring kan forkortes.

Vi mener dette ikke er en holdbar begrunnelse. At regjeringen «har lagt til grunn» at endringene skal skje våren 2024 gir etter vår mening ikke noe grunnlag for å iverksette en så rask prosess. En slik begrunnelse åpner for at en kan bryte utredningsinstruksen i enhver høring, bare det er besluttet fra regjeringen at tiltak skal settes i gang raskt. Dette er et forslag som vil påvirke svært mange barn og barnefamilier i Norge, departementet anslår selv at endringene vil berøre om lag 20 000 barn per år. Da er det etter vårt syn ikke akseptabelt at fristen settes så kort at det for mange høringsinstanser vil være vanskelig å avgi et grundig og gjennomarbeidet hørings svar.

Det må dessuten bemerkes at høye ankomster fra ukrainere til Norge ikke er en situasjon som har oppstått plutselig, men som har vedvart over lang tid. Vi kan derfor ikke se hva som nå skal rettferdiggjøre en prosess som så klart bryter med reglene i utredningsinstruksen.

Hensynet til barnets beste

Departementet påpeker korrekt at hensynet til barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger og beslutninger som gjelder barn. Det gjøres imidlertid få konkrete vurderinger av forslagetets betydning for barna det gjelder, utenom en henvisning til at forslaget i utgangspunktet har *«mulige negative konsekvenser for alle familier med barn som har krav på etterbetaling av barnetrygd»*. Samtidig vies det mye fokus til ressursene ankomstene koster det norske samfunnet. Vi mener det er nødvendig å gjøre en grundigere vurdering av hvilke konsekvenser en eventuell lovendring faktisk vil få for barn som oppholder seg i landet.

Vi godtar heller ikke uten videre departementets premiss om at dersom tiltak ikke blir satt i verk kan konsekvensene bli at mange andre barn i Norge får svekket sine velferdstilbud på grunn av presset på kommunene. Selv om utfordringene ankomsten og bosettingen av et høyt antall ukrainere medfører ikke bør undervurderes, kan vi ikke se at departementet har gitt noen god forklaring for hvorfor andre barn i Norge vil bli skadelidende om de foreslåtte innstrammningene ikke skulle bli innført.

NOAS kan heller ikke se

Forslaget kan føre til økt fattigdom hos barnefamilier

Flyktninger er i dag klart overrepresentert blant familier som lever under den relative fattigdomsgrensen i Norge. Dette kommer blant annet frem i Barne- og familiedepartementets egen rapport «*En barndom for livet – Økt tilhørighet, mestring og læring for barn i fattige familier*»,¹ utgitt 17.10.2023. NOAS er bekymret for at dette forslaget vil bidra til å øke andelen flyktningfamilier som lever under fattigdomsgrensen.

En av konklusjonene fra ekspertgruppen i denne rapporten var at barnetrygden burde økes «*betydelig*», men samtidig skattlegges slik at ytelsen etter skatt vil gi mest til de som har størst behov for økonomisk støtte til å forsørge barn. Ekspertgruppen konkluderer i rapporten med følgende:

Samlet vil ekspertgruppens anbefalte endringer i barnetrygden gi fattige familier en betydelig inntektsvekst, samtidig som det vil gi dem økt forutsigbarhet og redusere eksisterende fattigdomsfeller. Skattlegging av barnetrygden gir noe høyere marginalsatt, men i mindre grad enn ved behovsprøving. Tiltakene skissert ovenfor vil gjøre at barnetrygden blir mer avgjørende for fattige barnefamiliers inntektssikring. Ekspertgruppen anbefaler derfor at det forskriftsfestes at barnetrygden justeres i takt med prisstigningen ved å følge grunnbeløpet G i Folketrygden.

NOAS finner det overraskende at departementet foreslår kutt i barnetrygden kun måneder etter at deres egen rapport anbefaler det motsatte. Vi mener dessuten departementet nedtoner betydningen av forslaget ved å vise til at formålet med barnetrygden er å bidra til å dekke løpende utgifter som er nødvendige for å forsørge barna, og at etterbetaling skjer etter at barna allerede er forsørget for perioden som er gått. NOAS mener det fremstår som åpenbart at etterbetalingen har en klar betydning for økonomien til barnefamilier som får den, selv om denne konkrete støtten er knyttet til en periode forut for utbetalingstidspunktet.

Vi mener det er viktig at barnetrygden opprettholdes, uavhengig av andre stønader. Departementet uttaler i høringsnotatet at:

Ukrainere som omfattes av ordningen for midlertidig kollektiv beskyttelse mottar også ulike ytelser til livsopphold fra ankomst. Samlet sett tilsier dette at barna som berøres særskilt, er ivaretatt gjennom andre ordninger, slik at deres levestandard skal være sikret på en forsvarlig måte fra myndighetenes side.

NOAS kan ikke se at dette kan tillegges avgjørende vekt i denne sammenheng. Barnetrygden er en ytelse som retter seg spesifikt mot barnefamilier, og forslaget vil innebære en

¹ [En barndom for livet - Økt tilhørighet, mestring og læring for barn i fattige familier \(BFD 2023\)](#)

økonomisk svekkelse for en gruppe hvor mange allerede er blant de svakest stilte i det norske samfunnet. Da mener vi det ikke er holdbart kun å vise til at det finnes «*andre ordninger*». Departementet påpeker videre at endringen ikke vil ha betydning for beboere i mottak, siden utbetalt barnetrygd uansett går til avkortning i utbetalt basisstønad, jf. forskrift om stønad til beboere i asylmottak § 9 annet ledd. Dette vil imidlertid ikke ha betydning etter at en blir bosatt, som for ukrainere gjennomsnittlig skjer etter tre måneder.

I notatet foreslår departementet på side 4 at personer med midlertidig kollektiv beskyttelse ikke skal anses som bosatt i Norge før retten til opphold videreføres utover 12 måneder, og at situasjonen da vil bli mer sammenlignbar med situasjonen for andre som har søkt asyl i Norge. NOAS har usikker på hva som er grunnlaget for denne sammenligningen fra departementet. Ut fra departementets bemerkning på side 17, om at det for asylsøkere i praksis ofte tar nokså lang tid før oppholdstillatelse foreligger, kan det se ut som departementet mener saksbehandlingstiden i ordinære asylsaker rettferdiggjør en «forsinket» etablering av denne rettigheten for personer med kollektiv beskyttelse. Om vi forstår departementet rett her mener NOAS det er unaturlig å innføre en regelendring som baserer seg på lange ventetider i ankomstfasen for andre grupper, all den tid lange ventetider for asylsøkere bør være unntaket heller en regelen.

NOAS kan med dette ikke støtte departementets forslag. Vi viser for øvrig til høringsuttalelse fra UNICEF av 26.01.2024, som NOAS stiller seg bak.

NOAS takker for anledningen til å delta i høringsrunden, og vi er tilgjengelige for ytterligere kommentarer om dette skulle være ønskelig.

Med vennlig hilsen
Norsk Organisasjon for Asylsøkere

Sanja Adulovic
Konst. generalsekretær

Andreas Furuseth
juridisk seniorrådgiver